

Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korralduse nr 172 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ muutmise seletuskiri

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra, mis lõppes 17. mail 2020. a. COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks kehtestas Vabariigi Valitsus vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud. Nende eesmärk on ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut. Eriolukorra lõppedes on endiselt oht viiruse edasiseks levikuks.

Korralduse ja seletuskirja on ette valmistanud Riigikantselei ametnikud koostöös Kultuuriministeeriumi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ametnikega.

2. Selgitused korralduse kohta

Käesoleva Vabariigi Valitsuse korraldusega muudetakse Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korraldust nr 172, nähes ette uued piirangute leevendused. Edaspidi lubatakse autokinod ja autokontserdid ja muud seesugused üritused, kus pealtvaatajad on autos, ka siseruumides. Nähakse ette leevendused avalike ürituste, samuti spordivõistluste korraldamisel. Samuti nähakse ette leevendused toitlustusettevõtetes klientide viibimiseks, muuseumide ja näitusasutuste külastamiseks, kasiinode ja mänguautomaatide saalides viibimiseks ning autokoolides sõiduõppe korraldamiseks. Parema loetavuse ja arusaadavuse huvides tehakse korralduses lisaks ka mõned sõnastuslikud ja tehnilised täpsustused, mis ei muuda kehtestatud piirangute ega leevenduste sisu.

Korraldus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (edaspidi *NETS*) § 28 lõike 6 alusel, arvestades sama paragrahvi lõike 5 punkte 2 ja 3 ning lõikeid 8 ja 9, sest endiselt on viiruse leviku risk väga suur ja selle vähendamiseks on proportsionaalne piirata isikute liikumisvabadust inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi, sh riigi toimepidevuse kaitseks, et tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut. Nimetatud viirusele ei ole praegu toimivat vaktsiini ning efektiivset ravi ning see on kvalifitseeritud uudseks ohtlikuks nakkushaiguseks. *NETS* § 28 lõige 8 annab võimaluse kohaldada uudse ohtliku nakkushaiguse suhtes eriti ohtliku nakkushaiguse meetmeid. Vabariigi Valitsus kehtestab korralduses sätestatud meetmed seetõttu, et *NETS* § 28 lõike 6 alusel on meetmete ja piirangute kohaldamine Vabariigi Valitsuse pädevuses, kui nad toovad kaasa olulise ühiskondliku või majandusliku mõju. Korralduses esitatud piirangud on kõik suure ühiskondliku ja majandusliku mõjuga.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 34 kohaselt on igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks. Korraldusega nähakse ette liikumisvabaduse piirangud nakkushaiguse leviku tõkestamiseks.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 47 kohaselt on kõigil õigus ilma eelneva loata rahumeelselt koguneda ja koosolekuid pidada. Seda õigust võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata

riigi julgeoleku, avaliku korra, kõlbluse, liiklusohutuse ja koosolekust osavõtjate ohutuse tagamiseks ning nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Korraldusega nähakse ette piirangud avalikele kogunemistele, et tõkestada nakkushaiguse levikut.

Eriolukord Eestis lõppes 18. mail ning COVID-19 haigust põhjustava koroonaviirusega nakatunute hulk, haiglaravil ja juhitaval hingamisel olijate arv on haiglate võimekuse piires, esmase arstiabi kättesaadavus on tagatud, igapäevane uute positiivsete juhtude juurdekasv endiselt langustrendis ning nakkuse levik kontrolli all.

Samas, kuna viiruse efektiivse ravi ja vaktsiini leidmiseni läheb veel aega, saab eriolukorra piirangutest loobuda nii Terviseameti kui ka teadusnõukoja hinnangul järk-järgult, samal ajal jälgides piirangu leevendamise mõju viiruse levikule, mis ilmneb orienteeruvalt 14 päeva jooksul. Korraga kõikidest piirangutest loobumine toob teadlaste hinnangul tõenäoliselt kaasa viiruse senisest ulatuslikuma leviku. Vajadus piiranguid vähendada järk-järgult ning leevenduste mõju jälgida on muu hulgas tähtis seetõttu, et pärast piiravate meetmete lõdvendamist on leitud näiteks Singapuris, Jaapanis, Hiinas ja Lõuna-Koreas uusi nakkuskoldeid ning (taas)kehtestatud piiranguid inimeste liikumisele ning teatud tegevustele.

Kehtestatavate piirangute eesmärk on maandada haiguse leviku riske. Piirangute kehtestamise lähtekohaks on Terviseameti hinnang, mille kohaselt on koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 haigus nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt lähikokkupuutel nakkusohtliku inimesega, kellel on iseloomulikud sümptomid. See tähendab, et viirust on võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles või saastunud pindade ning käte kaudu. Viirus levib tõhusamalt siseruumides ning sellest on mõjutatud eelkõige riskirühmad (sh vanemaelised).

Punkti 1 alapunktidega 1 ja 2 muudetakse kehtiva korralduse punkti 1. Muudatused tehakse õigusselguse huvides. Alapunktidesse 1 ja 2 lisatakse sõna „mõistlikult“. Sarnane erand kehtis eriolukorras, kohaldudes näiteks meditsiiniprotseduuridele, juuksuritele, ühistranspordile. Muudatuse eesmärk on võimaldada erandolukordades rakendada 2+2 reeglit mõistlikult. Näiteks ühistranspordis tooks 2+2 reegli kohaldamine kaasa avaliku teenuse kättesaadavuse olulise vähenemise ja osaliselt ka selle teenuse osutamise lõpetamise. Ühistranspordi puhul oleks tehniliselt võimalik liikumisvabaduse piirangut tagada, ent kommertsliinide puhul lõpetaksid vedajad eeldatavalt teenuse osutamise, sest keskmiselt alla 50% täituvusega kaasneks vedajate majandustegevusele sedavõrd suured mõjud, ning riigile kaasneks sellega kohustus ise nt kaugliini bussivedajatega hankelepingud sõlmida ja neid vedusid riigieelarvest toetada.

Samuti täpsustatakse, et koos võib liikuda üks perekond, mitte perekonnad, sellega ühtlustatakse alapunktide sõnastusi.

Punkti 1 alapunktis 3 tehakse muudatused kehtiva korralduse punkti 3 ning muudetakse sätet õigusselguse huvides. Eesmärk oli kehtestada toitlustusettevõtetes liikumispiirang, mille kohaselt võivad kliendid viibida alates kella 22.00-st kuni sulgemiseni toitlustusettevõtetes toidu kaasa ostmiseks või kuller- ja veoteenuse osutamiseks. Piirangu kehtivuse kuupäeva ühtlustatakse seoses alkoholi jaemüügi piirangu muutmisega.

Punkti 1 alapunktiga 4 muudetakse kehtiva korralduse punkti 4, milles on kehtestatud külustuskeeld ööklubides, kasiinodes ja mänguautomaatide saalides, vesipiibukohvikutes ning täiskasvanute klubides. Kasiinodes ja mänguautomaatide saalides on alates 1. juunist 2020. a

lubatud viibida, kui teenuseosutaja täidab korralduse punktis 4¹ kehtestatud nõudeid. Nimetatud kohtades on võimalik usaldusmeetmetega (2+2 reegel, mänguautomaatide desinfitseerimine pärast iga klienti jne) hoida koroonaviirusest põhjustatud COVID-19 haigusesse nakatumise risk madalal. Seda erinevalt ööklubidest ja täiskasvanute klubidest, kus ei ole võimalik 2+2 reeglit nii lihtsalt täita.

Punkti 1 alapunktiga 5 täiendatakse korraldust punktiga 4¹, mille kohaselt kasiinodes ja mänguautomaatide saalides võib viibida, kui teenuse osutaja on taganud 2+2 reegli täitmise ja ruumi täituvuse 50%. Kasiinos ja mänguautomaatide saalis viibivate isikute koguarv on 50 inimest. Lisaks sellele tuleb teenuse osutajal tagada desinfitseerimisnõuete täitmine Terviseameti juhiste kohaselt ja täita tuleb muid asjakohaseid nõudeid.

Punkti 1 alapunktiga 6 muudetakse kehtiva korralduse punkti 11. Selle kohaselt on kuni 31. maini 2020. a lubatud avalikud üritused, kui üritust jälgitakse autost, näiteks kinoseansid, kontserdid. Avalike ürituste näidisloetelu on tõstetud korraldusest seletuskirja – avalike ürituste all mõeldakse ka kinoseansse, etendusi, konverentse, kontserte, festivale, laatasid jne. Sellisel juhul tuleb täita korraldusega seatud tingimusi, milleks on 2+2 reegel, autost ei tohi väljuda vältimatu vajaduseta, autode parkimise korraldamisel peab olema piisav vahemaa ja tagatud peavad olema desinfitseerimisvahendid. Muudatuse kohaselt lubatakse avalikku üritust jälgida autost ka siis, kui üritus ei toimu vabas õhus, vaid siseruumis. Selleks peab olema sellise ürituse korraldamist (nt autost vaadatakse filmi) võimaldav hoone. Sellist lahendust on kasutatud ka Oslos Telenor Arenal.

Punkti 1 alapunktiga 7 täiendatakse kehtivat korraldust uue sättega, mis reguleerib alates 1. juunist 2020. a avalike ürituste korraldamist piiratud tingimustel. Sellisteks tingimusteks on 2+2 reegli täitmine, siseruumides kuni 50% täituvus, kuid mitte rohkem kui 50 inimest, ning ürituse korraldaja tagab välistingimustes osalejate arvu kuni 100 inimest. 100 inimest hõlmab nii osalejaid kui ka pealtvaatajaid kokku ühes toimumiskohas. Nimetatud tingimused on sätestatud eesmärgiga, et korraga ei koguneks ühte kohta rohkem kui 100 inimest. Mis tähendab, et ühel üritusel (nt festival) võivad olla erinevates kohtades mitu 100-inimeselist rühma, kes ei tohi üksteisega kokku puutuda. Selleks, et piirata viiruse levikut, on tähtis tagada erinevate isikute ning rühmade kokkupuute vältimine ürituste toimumise kohtades, ürituste toimumise ajal, enne ning pärast.

Muudatuse sisuks on avalikes kohtades ja avalikkusele mõeldud ürituste ja koosviibimiste piirangute leevendamine. Siia kuuluvad näiteks avalikkusele avatud kaubandusüritused, kinoseansid, etendused, kontserdid ja konverentsid, laadad, festivalid, samuti kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu istungite pidamine, isikute vabatahtlike ühenduste üldkoosolekute pidamine jms. Selguse mõttes lisatakse käesolevasse punkti, et sporditegevusele, treeningutele ning spordi- ja liikumisüritustele kohaldatakse korralduse punktides 21–23 sätestatut.

Punkti 1 alapunktiga 8 muudetakse kehtiva korralduse punkti 12 ning sõnastatakse see selguse huvides ja kooskõlas korralduse uue punktiga 21¹ uuesti. Muudatuse kohaselt on alates 1. juulist 2020. a lubatud avalikud üritused juhul, kui täidetakse korraldusega seatud tingimusi. Sellisteks tingimusteks on 2+2 reegli täitmine, siseruumides kuni 50% täituvus, kuid mitte rohkem kui 500 inimest, ning ürituse korraldaja tagab välistingimustes osalejate arvu kuni 1000 inimest. Selguse mõttes lisatakse käesolevasse punkti, et sporditegevusele, treeningutele ning spordi- ja liikumisüritustele kohaldatakse korralduse punktides 21–23 sätestatut.

Punkti 1 alapunktiga 9 muudetakse kehtiva korralduse punkti 15 alapunkti 3 ning tunnistatakse kehtetuks punkt, mille kohaselt peab mootorsõidukijuhi koolitus, autojuhi koolitus ja ohtlikku veost vedava autojuhi koolitus toimuma kaugõppel, matkuril või distantsi hoidmist võimaldavate vahendite kasutamise. Muudatuse eesmärk on võimaldada eelnimetatud koolitust korraldavatel täienduskoolitusasutustel tegutseda samadel alustel teiste täienduskoolitusasutustega, kelle kohta on koolituse korraldamise nõuded kehtestatud korralduse punktis 14. Muudatuse tulemusel on tagatud see, et auditoorne õpe peab toimuma punktis 14 sätestatud üldistel alustel ning sõiduõpe punktis 15 sätestatud reeglite kohaselt.

Punkti 1 alapunktiga 10 täpsustatakse kehtiva korralduse punkti 21 sõnastust selliselt, et kuni 30. juunini 2020. a on lubatud ainult välistingimustes toimuvad pealtvaatajateta spordivõistlused korraldusega seatud tingimustel, milleks on spordivõistlustel osalejaid kuni 100 ja tegevuse korraldaja tagab desinfitseerimisvahendite olemasolu. Muudatus seondub järgmise punktiga, millega antakse tingimused selliste võistluste korraldamiseks 1. juulist 2020. a.

Punkti 1 alapunktiga 11 täiendatakse kehtivat korraldust punktiga 21¹, millega nähakse 1. juulist 2020. a ette tingimused nii pealtvaatajateta kui ka pealtvaatajatega toimuvatele spordivõistlustele. Sellistel võistlustel peab olema tagatud 2+2 reegli järgimine, kui seda on võimalik tagada (nt ajakirjanike, kohtunike puhul). Siseroomides toimuva võistluse puhul on nõudeks 50% ruumi täituvus ja osalejaid ei ole enam kui 500 ja välistingimustes 1000 (hõlmab nii osalejaid kui ka pealtvaatajaid kokku ühes toimumiskohas). Nimetatud tingimused on sätestatud eesmärgiga, et korraga ei koguneks ühte kohta rohkem kui 1000 inimest. Mis tähendab, et ühel üritusel võivad olla erinevates kohtades mitu 1000-inimeselist rühma, kes ei tohi üksteisega kokku puutuda. Selleks, et piirata viiruse levikut, on tähtis tagada erinevate isikute ning rühmade kokkupuute vältimine ürituste toimumise kohtades, ürituste toimumise ajal, enne ning pärast.

Tegevuse korraldamisel on vaja lisaks hoida osalejate vahel distantsi ja rühmas olevaid inimesi hajutada, samuti tuleb võistlusvahendeid desinfitseerida. Samuti tuleb tagada korraldaja vastutus tegevuste elluviimisel, kuna juhendatud ja organiseeritud tegevuste puhul on suurem tõenäosus, et järgitakse kehtestatud nõudeid. Seega on nakkuse levimise risk väiksem kui omal algatusel tegevuste ja kogunemiste korral. Kultuuriministeerium koostab võistluste korraldajatele ka ohutusnõuete juhised.

Punkti 1 alapunktiga 12 tunnistatakse alates 1. juunist 2020. a kehtetuks korralduse punkti 24 alapunkt 2, millega on kehtestatud reegel rühmakülastuse korral külastajate rühma suurusele. Rühmakülastuste puhul kohaldatakse endiselt korralduse punktis 1 kehtestatud 2+2 reeglit, mistõttu puudub vajadus lisapiirangu järele.

Korralduse punktiga 2 nähakse ette, et korraldus tuleb massiteabevahendite valdajatel avaldada. Nimetatud nõue tuleneb nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõikest 9. Samuti avaldatakse korraldus Vabariigi Valitsuse veebilehel ja Riigi Teatajas.

Korralduse punktiga 3 nähakse ette, et korraldus jõustub allakirjutamisel, välja arvatud kasiinode ja mänguautomaatide avamine klientide jaoks ja muuseumide rühmapiirangu kaotamine, mis jõustuvad 1. juunil 2020. a.

Korraldusega kehtestatakse inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi, sealhulgas riigi toimepidevuse kaitseks vältimatult vajalikud viiruse leviku tõkestamise nõuded, meetmed ja

piirangud, samuti tehakse leevendused. Põhjendused ja kaalutlused on esitatud käesolevas seletuskirjas, mis avaldatakse Vabariigi Valitsuse veebilehel.

Viiruse leviku tõkestamise meetme nõuetekohaselt täitmata jätmisel rakendatakse korra- ja tervisekaitse seaduse § 28 lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendeid. Sunniraha maksimaalne suurus on 9600 eurot. Sunniraha, mille eesmärk on kohustada korralduses kehtestatud nõudeid, meetmeid ja piiranguid järgima ning tõkestada viiruse levikut, võib määrata korduvalt

Korraldust saab vaidlustada esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras Vabariigi Valitsusele vaide 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.